

نام درس: علوم و فنون ادبی(۱)

نام دبیر:

تاریخ امتحان:

ساعت امتحان:

مدت امتحان : ۶۰ دقیقه

جمهوری اسلامی ایران

آزمون پایان ترم نوبت دوم سال تحصیلی

نام و نام خانوادگی:

مقطع و رشته: دهم انسانی

نام پدر:

شماره داوطلب:

تعداد صفحه سؤال: ۳ صفحه

ردیف	سوالات	محل مهر یا امضاء مدیر	ردیف														
۲	کلیات (۱۰ نمره) ۱- جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. ۱-۱ سخن گفتن به اقتضای حال شنونده و مطابقت سخن با شرایط است و شاخه‌های آن عبارتند از معانی، و بدیع. ۲-۱ در دوره هخامنشیان رایج بود و آثار برجای مانده آن فرمان‌های شاهان هخامنشی است که به خط نوشته شده است. ۳-۱ شعر فارسی در دوره سامانی به دست بنیاد نهاده شد که او را « پدر شعر فارسی » می‌نامند. ۴-۱ در شعر پس از عاطفه، مهم‌ترین و مؤثرترین عامل است. ۵-۱ بیت « به لطف اگر بخرامد هزار دل ببرد/ به قهر اگر بستیزد هزار تن بکشد » آرایه دارد. ۶-۱ در شعر « ای تکیه‌گاه و پناه/ زیباترین لحظه‌های پر عصمت و پر شکوه/ تنهایی و خلوت من » تکرار بر زیبایی کلام افزوده است. ۲- جملات « درست » و « نادرست » را به ترتیب با « د » و « ن » نشان دهید و <u>صورت درست جملات نادرست را بنویسید.</u> ۱-۲ بررسی لغات و اصطلاحات متن در قلمروی فکری جای می‌گیرد. ۲-۲ تحول روحی ناصر خسرو سبب گرایش شاعران به تصوف و بیان مفاهیم صوفیانه در شعر گردید. ۳-۲ وزن امری حسی است و بیرون از ادراک شنونده وجود ندارد. ۴-۲ واژه ایران با مصوت بلند شروع می‌شود. ۵-۲ واژه « خیال انگیز » به صورت « U - - - U » تقطیع می‌شود. ۶-۲ واج آرایه در مصوت‌ها محسوس‌تر است. ۳- به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۵/ نمره) ۱-۳ دو تفاوت زبان عادی و ادبیات را بنویسید. ۲-۳ ترجمه تاریخ الرسل و الملوک طبری به فارسی چه کتابی است؟ چرا این نام را دارد؟ ۳-۳ آیا در بیت « وعده اهل کرم نقد روان / وعده ناهل شد رنج روان » قافیه صحیح است؟ دلیل بیاورید. ۴- با توجه به ابیات زیر جدول را کامل کنید. ۱-۴ هرکسی از ظن خود شد یار من / از درون من نجست اسرار من ۲-۴ نه چنان گناهکارم که به دشمنم سپاری / تو به دست خویش فرمای اگرم کنی عذابی <table><tr><td>تقطیع</td><td></td><td></td></tr><tr><td>وزن عروضی</td><td></td><td></td></tr><tr><td>کلمات قافیه</td><td></td><td></td></tr><tr><td>قاعده قافیه</td><td></td><td></td></tr><tr><td>ردیف</td><td></td><td></td></tr></table>	تقطیع			وزن عروضی			کلمات قافیه			قاعده قافیه			ردیف			۲.۵
تقطیع																	
وزن عروضی																	
کلمات قافیه																	
قاعده قافیه																	
ردیف																	
۱	۵- در هر بیت دو آرایه بدیع لفظی (غیر تکراری) مشخص کنید. ۱-۵ هر راهرو که ره به حریم درش نبرد / مسکین برید وادی و ره در حرم نداشت ۲-۵ بر دوخته‌ام دیده چو باز از همه عالم / تا دیده من بر رخ زیبای تو باز است ۶- در ابیات و عبارات زیر انواع سجع را مشخص کنید. ۱-۶ طالب علم عزیز است و طالب مال ذلیل	۱															

ادامه سوالات در صفحه بعد

- ۲-۶ خبری که دانی که دلی بیازارد ، تو خاموش تا دیگری بیارد
 ۳-۶ گفتم به نیرنگ و فسون، پنهان کنم ریش درون / پنهان نمی‌ماند که خون بر آستانم می‌رود
 ۴-۶ جفا پل بود، بر عاشق شکستی / وفا گل بود، بر دشمن فشاندی
 ۷- واج‌آرایی و تکرار را مشخص کنید.
 ۱-۷ یک عمر پریشانی دل بسته به مویی است / تنها سر مویی ز سر موی تو دورم
 ۲-۷ نه من ز بی‌عملی در جهان ملولم و بس / ملالت علما ز علم بی‌عمل است

۰.۵

کالبد شکافی نظم (۵ نمره)

۱- شعر زیر را بخوانید و موارد خواسته شده را نشان دهید.

وقتی دل سودایی می‌رفت به بستان‌ها
 تا خار غم عشقت آویخته در دامن
 بی‌خویشتم کردی بوی گل و ریحان‌ها
 کوته نظری باشد رفتن به گلستان‌ها
 گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید
 چون عشق حرم باشد سهل است بیابان‌ها (سعدی)

قلمروهای سه گانه	قلمرو زبانی	قلمرو ادبی	قلمرو فکری
بیت اول			_____
بیت دوم	_____	(آرایه)	
بیت سوم			
قرن شاعر:	سبک:	قالب شعر:	نوع وزن:

۲.۵

۲- اشعار زیر را بخوانید و از نظر قلمروی فکری مقایسه و تحلیل کنید.

- ۱-۲ نگار من چو ز من صلح دید و جنگ ندید
 عتاب‌ها ز پس افکند و صلح پیش آورد
 حدیث جنگ به یکسو نهاد و صلح گزید
 حدیث حاسد نشنید و زان من بشنید
 در نشاط و در لهو باز باید کرد
 به کام خویش رسد از دل من آن بت‌روی
 که این دو بند گران را به دست اوست کلید
 چنانکه زو دل غمگین من به کام رسید (فرخی)
 ۲-۲ مکن کز چشم من بر خاک سیلی آتشین خیزد
 گوزن آسا بنالم زار پیش چشم آهویت
 نترسی زان چنان سیلی کزو آتش چنین خیزد
 چه سگ‌جانم که چندین ناله زین جان حزین خیزد
 تو باری اشک خون می‌بار خاقانی در این اندوه
 که اندوه شحنه (= پاسبان) عشق است و سیم شحنه زین خیزد

ب

۰.۵

۳- آیا ژانر متن زیر حماسی است؟ چرا؟

در زلف چون کمندش ای دل میبچ کآنجا
 چشم به غمزه ما را خون خورد و می‌پسندی
 سرها بریده بینی بی‌جرم و بی‌جنایت
 جانا روا نباشد خونریز را حمایت

۱

۴- با توجه به قلمروی ادبی ابیات زیر پاسخ دهید.

- از عشق جمال آن دلارام
 یکباره دلش ز پا درافتاد
 نگرفت به هیچ منزل آرام
 هم خیک درید و هم خر افتاد
 آنان که نیوفتاده بودند
 مجنون چون ندید روی لیلی
 از هر مژه‌ای گشاد سیلی
 دل پر غم و غمگسار ازو دور
 بر کوه شدی و بر زدی دست
 می‌گشت به گرد کوی و بازار
 در دیده سرشک و در دل آزار (نظامی)
 ۱-۴ کلمات و حروف قافیه را در ابیات دوم و چهارم مشخص کنید.

۴-۲ دو آرایه بدیع لفظی نشان دهید و نوع آن را بنویسید.

کالبد شکافی نثر (۵ نمره)

۱- جدول را کامل کنید.

۱.۵

« به نام آن خدای که نام او راحت روح است و ذکر او مرهم دل مجروح است و سلام او در وقت صبح مؤمنان را صبح است. ای خدایی که بخشنده عطایی و ای قادری که پوشنده خطایی. دل ما را هوای خود ده و جان ما را صفای خود ده »
(خواجه عبدالله انصاری)

قلمروی زبانی	قلمروی ادبی	قلمروی فکری

۱.۵

۲- متن زیر مربوط به نثر دوره اول (سامانی) است یا دوره دوم (غزنوی و سلجوقی)؟ از هر قلمرو دلیل بیاورید.
« ای دوست، در خزان امانی (=آرزوها) کامرانی توقع کردن نادانی است و در برگ ریز آمال شکوفه اقبال انتظار بردن آرزوی محال . ای در غرقابِ نار به کارِ آب پرداخته و در گذر سیل مجلس شراب ساخته »

۲

۳- دو متن زیر را از هر جهت (با ذکر مثال های کافی) مقایسه کنید و نوع نثر هر یک را بنویسید.
۳-۱ ایزد تعالی در هر عصری و روزگاری یکی را از میان خلق برگزیند و او را به هنرهای پادشاهانه و ستوده آراسته گرداند و مصالح جهان و آرام بندگان را بدو باز بندد و در فساد و آشوب و فتنه را بدو بسته گرداند و هیبت و حشمت او اندر دل ها و چشم خلائق بگستراند تا مردم اندر عدل او روزگار می گذارند و امن همی باشند و بقای دولت همی خواهند.
۳-۲ تا ایزد ، عزّ ذکرة، آدم را بیافریده ، تقدیر چنان کرده است که مُلک را انتقال می افتاده است ازین اُمّت بدان اُمّت و ازین گروه بدان گروه. پس ببايد دانست که برکشیدن تقدیر ایزد پیراهن مُلک را از گروهی و پوشانیدن در گروه دیگر اندر آن حکمتی است ایزدی و مصلحتی عام مر خلق روی زمین را ... و در علم غیب او برفته است که در فلان بقعت مردی پیدا خواهد شد که از آن مرد بندگان را راحت خواهد بود و ایمنی و آن زمین را برکت و آبادانی.

جمع بارم : ۲۰ نمره

بایاد خدا دل آرام می گیرد و مطمئن باشید به شما کمک خواهد کرد.

نام درس: علوم و فنون ادبی
نام دبیر:
تاریخ امتحان:
ساعت امتحان:
مدت امتحان: ۶۰ دقیقه

کلید سؤالات پایان ترم نوبت دوم سال تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح	صفحه:	محل مهر یا امضاء مدیر														
الف	کلیات (۱۰ نمره)																
	۱-۱ بلاغت / بیان	۲-۱ فارسی باستان / خط میخی	۳-۱ رودکی														
	۴-۱ آهنگ (وزن)	۵-۱ موازنه	۶-۱ کسره														
	۱-۲ ن / زبانی	۲-۲ ن / سنایی	۳-۲ د														
	۴-۲ ن / همزه	۵-۲ د	۶-۲ ن / صامت														
	۱-۳ اطلاع رسانی و تاثیرگذاری / عقل و احساس / هدف متفاوت																
	۲-۳ تاریخ بلعمی به خاطر افزوده های بلعمی																
	۳-۳ بله / جناس تام دارد																
	۴-۴ ۱- هرکسی از ظنّ خود شد یار من / از درون من نجست اسرار من																
	۲-۴ نه چنان گناهکارم که به دشمنم سپاری / تو به دست خویش فرمای اگر مکنی عذابی																
	<table><tr><td>تقطیع</td><td></td><td></td></tr><tr><td>وزن عروضی</td><td>فاعلاتن فاعلاتن فاعلن</td><td>فاعلات فاعلاتن فاعلات فاعلاتن</td></tr><tr><td>کلمات قافیه</td><td>یار و اسرار</td><td>عذابی</td></tr><tr><td>قاعده قافیه</td><td>۲</td><td>۲</td></tr><tr><td>ردیف</td><td>من</td><td>ندارد</td></tr></table>	تقطیع			وزن عروضی	فاعلاتن فاعلاتن فاعلن	فاعلات فاعلاتن فاعلات فاعلاتن	کلمات قافیه	یار و اسرار	عذابی	قاعده قافیه	۲	۲	ردیف	من	ندارد	
تقطیع																	
وزن عروضی	فاعلاتن فاعلاتن فاعلن	فاعلات فاعلاتن فاعلات فاعلاتن															
کلمات قافیه	یار و اسرار	عذابی															
قاعده قافیه	۲	۲															
ردیف	من	ندارد															
ب	۱-۵ جناس ناقص اختلافی / اشتقاق / تکرار	۲-۵ جناس تام / تکرار															
	۱-۶ متوازن	۲-۶ مطرف															
	۳-۶ متوازی یا مطرف	۴-۶ متوازی															
	۱-۷ سر / مو / م	۲-۷ م و ل															
پ	کالبد شکافی نظم (۵ نمره)																
	۱- به عهده دانش آموز																
	۲- قصیده فرخی مربوط به سبک خراسانی و شاد است و مقام عاشق بالاتر است و خاقانی آذربایجانی است.																
	۳- خیر . عاشقانه یا عارفانه است																
ت	۱-۴ در / خر و لیلی و سیلی																
	۲-۴ آزار و بازار جناس ناقص افزایشی / تکرار یار																
	کالبد شکافی نثر (۵ نمره)																
	۱- به عهده دانش آموز																
ت	۲- دوره دوم. متکلف است و سجع دارد و مود آن غمگین است																
	۳- ۱ نثر مرسل																
	۳- ۲ نثر فنی																